

Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi vesellemin bir günü nasıl geçerdi?

Her halinde Rabbü'l-âlemin'in hikmeti gizli. İzlenerek ya da okunarak öğrenilecek bir şey değil. Salat ve selam ile, Rabbimizin ihsanıyla, O'nun ahlakıyla ahlaklandığımızda yaşantısının hikmetini yaşantımıza geçirdiğimizi anlayacağız. İnsanlık bir madde değil, bir izzettir. O izzetin O'nun nefesinde gizlidir. Bir insan düşünün, hayatı sıradan bir hayat değil. O hayat sadece yaşanmış bir zaman dilimi değil, zamana ruh veren, insana istikamet veren, kalbe ölçü koyan bir hayattır.

O'nun hayatı anlatılırken "şöyle yaptı, böyle yaptı" demek eksik kalır. Çünkü O'nun yaptığı her şey vahyin gölgesi, hikmetin derinliği, rahmetin nefesi vardır. O'nun hayatı bir biyografi değildir, canlı bir Kur'an tefsiridir. Ayet ayet değil, an an, nefes nefes yaşamış Kur'an'dır.

Biz bugün bir ölçü arıyorsak, bir denge arıyorsak, bir yol arıyorsak, bu yolun pusulası O'dur. Çünkü O'nun hayatında fazlalık yoktur. Eksiklik yoktur, ibadette aşırılık yoktur ne de dünyada gevşeklik. Ne katılık vardır ne laubalilik. O'nun her hali devrim, her sözü hikmet, her susuşu edep, her haykırışı rahmettir. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hayatı değerlidir, çünkü O'nun hayatında nefis merkezde değildir. Bizim hayatımızda çoğu zaman "ben" vardır, O'nun hayatında ise yalnızca Rabbü'l-âlemin'in rızası vardır. Sabah kalkarken O'nun niyeti Allah içindir. Akşam yatağa girerken de. Yemek yerken de ümmeti düşünür. Susarken de kalp değiştirir, gülerken de ölçü vardır. Ağlarken de umut ve teslimiyet vardır.

O'nun hayatı hikmetlidir. Çünkü O her anı boşa geçmeyen bir ömür yaşamıştır. Biz bir günümüzü hatırlamakta zorlanıyoruz ama O'nun bir günü anlatıldığında asırlar aydınlanır. Çünkü O'nun bir günü sadece kendisine ait değildir, ümmete miras bırakılmıştır. O günler yaşanıp bitmedi, örnek olsun diye yaşandı. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz'in hayatına bakan biri şunu görür: "Bu hayat, ne zaman ibadet edeceğim sorusuna cevap verir. Ne zaman susacağım sorusuna da, ne zaman konuşacağım sorusuna da, ne zaman merhamet edeceğim sorusuna da cevap verir."

O'nun hayatında anlamsız an yoktur. Çünkü O Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, zamanını Allah adına yaşayan bir kuldur. Sabahı Allah'la açar, günü Allah'la yürür, geceyi Allah'a teslim eder. Ona uyku bile ibadettir. Çünkü niyeti ibadettir. Dinlenmesi bile ümmet içindir. Çünkü yarın ümmet için ayağa kalkacaktır. Derdi Allah olanı hangi hüznü korkutabilir ki? Muhabbet buradan doğar. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem sevgisi sadece O'nu övmekle değil, O'nu tanımakla büyür. O'nu tanıyan, O'nu sevmemesi imkansızdır. O'nu tanıdıkça insan şunu fark eder: Benim derdim sandığım şeyler O'nun derdi yanında ne kadar küçükmüş. Benim yorgunluğum sandığım şeyler O'nun taşıdığı yük yanında ne kadar hafifmiş. O taşlanmış ama beddua etmemiştir. Aç kalmış ama şikayet etmemiştir. Yalnız bırakılmış ama Rabbinden kopmamıştır. Ve bütün bunların içinde bir günü bile başıboş yaşamamıştır.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hayatı değerlidir. Çünkü O'nun hayatı insanı, insanlığın özüne götürür. O'nun sabahına bakarsan sabahın değişir. O'nun sofrasına bakarsan lokman değişir. O'nun yürüyüşüne bakarsan adımın değişir. O'nun susuşuna bakarsan kalbin değişir. İşte bu yüzden O'nun bir gününü anlatırken aslında bizim bütün ömrümüzü anlatır. Çünkü O'nun bir günü bizim dağınık hayatımızı toparlayan bir nizamdır. O'nun bir günü bizim karmaşık kalbimize inen bir sükûnettir. O'nun bir günü bizim nefsimize çekilmiş bir sınırdır. Seyyidimizi tenzih ederek, bence başta ben olmak üzere herkes bunu tefekkür etmeli: Ben bugüne kadar yaşamışım ama ölçsüz yaşamışım. Ben bugüne kadar ibadet etmişim ama farkında olmadan

yapmışım. Ben bugüne kadar Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i seviyorum demişim ama O'nun hayatını tanımadan sevmişim.

İşte şimdi kalpler hazır olmalı. Çünkü anlatılacak olan sıradan bir gün değil, anlatılacak olan hayata nasıl bakmamız gerektiğini öğreten bir gündür. Birazdan Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz'in bir gününe girildiğinde aslında kendi hayatımızın eksik kalan yerleri giderilecektir. Birazdan anlatılan her an bize şunu fısıldayacaktır: "Hayat böyle yaşanmalıydı."

Allah Azze ve Celle'nin kelamı olan Müzzemmil bekleyişte. Gece her şey susmuş, sokaklar, evler, kalabalıklar uyumuş ama Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kalbi uyanık. O gecenin karanlığında değil, Rabbinin nurunda uyanırdı. O Müzzemmil'in davetine icabet ederdi. Gözlerini açtığında ilk sözü şükürdü. Çünkü uyanmayı bile nimet bilirdi. Uyanınca mübarek dudaklarından dünyayı aydınlatan bu dua dökülürdü: *"Elhamdülillahi'lezi ahyana ba'de ma ematena ve ileyhi'n-nuşur"* (**"Bizi öldürdükten sonra diriltten Allah'a hamdolsun. Dönüş ancak O'nadır."**). Bu dua şunu öğretir: Her uyanış küçük bir diriliştir. Her sabah ahiretin provasıdır. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem acele etmezdi. Önce kalbi uyanır, sonra bedeni. Bir müddet oturur, Rabbinin tefekkür ederdi. Geceyi dinlerdi, çünkü gece sadık bir şahittir. Sonra misvak alırdı, ağzını misvaklardı. Çünkü birazdan Allah Azze ve Celle ile konuşacaktı. Ümmete sessiz bir edep bıraktı: Allah'ın huzuruna temiz ağızla çıkılmasını.

Sonra lavaboya yönelirdi. Kapının eşiğinde durur, içeriye girerken şunu okurdu: *"Allahümme inni eûzü bike mine'l-hubsi ve'l-habais"* (**"Allah'ım, erkek ve dişi şeytanın şerrinden, pisliğinden Sana sığınırım."**). Bu duanın hikmeti ise, insan en mahrem halinde bile Allah'tan kopmaz ve teslim olur. İçeri sol ayakla girerdi, sağ ayakla çıkar, şu dua ile Rabimize seslenirdi: *"Gufraneke"* (**"Ya Rabbi beni bağışla"**) der ve kalbinden bunu geçirip hamd ederdi. *"Allah'ım, Sana hamdolsun, faydalı olanı verdin, faydasız olanı uzaklaştırdın."* Bakın o ki âlemin serveri, lavabodan çıkınca bile istiğfar edip hamd ediyor. Çünkü Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bize şunu öğretiyor: Kul her an bağışlanmaya muhtaç ve hamda borçludur. İstibra için yürürdü ama kalbinde tefekkürle. Sonra abdest. Ama sıradan bir abdest değil. Suyu israf etmezdi. Bir nehir kenarında bile olsa ölçülü davranırdı ve ümmetine abdesti çok güzel bir varis bıraktı. Hem de manevi bir temizlik olduğunu bize çok güzel bir şekilde bıraktı. Ellerini yıkarken sadece kiri değil, haramı yıkayacağını; ağzını çalkalarken yalanı, burnunu temizlerken kibri, yüzünü yıkarken gafleti. Her uzvuyla birlikte kalp de arınmasını bize öğretti.

Abdest bitince şu şehadeti getirirdi: *"Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resûluh"* (**"Şahitlik ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur, yine şahitlik ederim ki Muhammed O'nun kulu ve elçisidir."**). Sonra şu duayı eklerdi: *"Allahümmec'alni mine't-tevvabine vec'alni mine'l-mutahharin"* (**"Allah'ım, beni çokça tövbe edenlerden ve temizlenenlerden eyle."**).

Sonra kıyafet. Temiz, sade, gösterişsiz. Sağdan giyerdi. Aynaya bakarak şöyle derdi: *"Allahümme kema hasente halki fehassin huluki"* (**"Allah'ım yaratılışımı güzel yaptığın gibi ahlakımı da güzelleştir."**). Ne istiyor, dikkat et: Güzelliği değil, ahlak güzelliğini istiyor.

Ve sonra gece namazı. Sessiz, kimse görmez ama gök ehli şahit. Ayakta uzun uzun dururdu, ayakları şişerdi. Secdeye vardığında gözyaşları toprağı ıslatırdı. Bazen tek bir ayeti tekrar tekrar okurdu. Bazen ümmeti için ağlardı, bazen sadece susardı. Çünkü bazen dua kelime ile değil, yanmakla olur. O kadar uzun kalırdı ki secdede, Ayşe annemiz bakardı; Allah'ın Resulü hâlâ secde halinde, belki saatlerce. Bazen mübarek burnuna parmağını tutardı, nefes alıyor mu diye

bakardı. Rabbimize en yakın kul, secde halidir. En güzel, en şerefli secdeyi O yapıyordu. Çünkü O Habibullah'tır. Hazreti Ayşe annemiz: "Ya Resûlallah, seni bağışlamadı mı? Allah Azze ve Celle seni bağışlamadı mı? Neden bu kadar eziyet ediyorsun kendine?" Muazzam bir cevapla Habibullah: "*Şükreden bir kul olmayayım mı?*" Salat, selam Sana olsun Ya Resûlallah. Sen ki enlerin sultanı, şükretmeyi hakkıyla yapan, ruhum Sana kurban olsun.

Secdede ne vardı biliyor musunuz? Biz vardık. Henüz doğmamış ümmet vardı. Günahkarlar, yorgunlar, düşenler, dertliler, ahir zamanda kalpleri zorda olan bizler vardık secdede. Gece bitene kadar Allah Azze ve Celle ile konuşurdu. Gece O'nun en sadık dostuydu ve sabah yaklaşırken yeni bir gün başlamazdı sadece, yeni bir kulluk başlardı. Gece namazı bitmişti. Sadece secdede Allah'a emanet edilen bir ümmet vardı artık. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yorulmuştu ama bitkin değildi. Çünkü O'nun yorgunluğu bile ibadetti. Teheccüdden sonra yatağına tekrar uzanırdı. Ama bu bir gaflet uykusu değil, bu bedene verilen bir emanetti. Yaklaşık bir saat kadar istirahat ederdi. Çünkü beden de Allah'ın hakkıdır.

Sabahın serinliği Medine sokaklarına çökerken, herkes hâlâ uykudayken O'nun kalbi yine uyanırdı. Gözlerini açtığında yine ilk sözü şükürdü. Çünkü Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem için gün, güneşle değil hamd ile başlardı. Kalkar, acele etmeden, sükûnetle abdestini alır, her damla su geceden kalan ağırlığı alır götürür. Ve sabah namazı vakti girince "*Bismillahi tevekkeltü alallah, la havle ve la kuvvete illa billah*" der, sağ ayakla evden çıkar, Mescid-i Nebevî'ye doğru yürürdü. Ama nasıl bir yürüyüş? Ne kibir, ne acele, ne bir boş bakış. Başı hafifçe öne eğmiş, kalbi Allah'a dönük, sağ ayağında mescide girer. O yürürken Medine uyanmaya başlardı. Sanki şehir O'na bakıp uyanırdı. Sabah namazı cemaatle kıldırır, saflar sık, kalpler yan yana, arkasında sahabe, önünde Allah Azze ve Celle.

Keşke bir sabah gözümü açsam, ruhum asırlarca öteye, ta sana varsa. Usulca yürüsem, yürüsem ama kalbim ruhumda titrese, sana varsam. Heyecandan takat kalmayan dizlerimin bağı çözülse, geldim Ya Resûlallah deyip içimden haykırsam. Sussa ağzım, çatlarsa kalbim. Katılsam nur-u kâinatın safına. O güzel sesin, kokun, duruşun, gönül pınarlarımı açsa. Namaz bitse, baksan sahabelerine, gözlerin ilişse bana. Bu yabancıyı dizinin dibine çağırırsan. Sarılsam, ağlasam, kokunu içime içime çeksem. Desem ki: Ey gözümün nuru, anam, babam, canım sana feda olsun. Asırlarca sonra geldim, derdim var desem, bilirim ki sen ümmetin derdine derman olursun. Bu acize bir dua bir lütuf etsen. "Kardeşim" dediklerinden olsak. Biz bir grup insanız ahir zaman ateşinde. Başımızda torunun Seyyid Muhammed Ali var. Senin mirasın olan sancağı taşımaya talibiz. Ahir zamanın ta orta yerindeyiz. Medet Ya Resûlallah desem, dizinde ağlasam ve elinde tebessüm ve tevekkül gülleriyle size gelseydim keşke.

Namaz bittiğinde herkes evine dağılırdı. İşine, uykusuna, gün telaşına ama O kalkmazdı. Herkes giderdi, O kalırdı. Yaklaşık 45 dakika, bazen daha fazla. Mescitte yerinden kalkmazdı. Ya Kur'an okurdu, ağır ağır, tane tane. Her ayetinde kalbine inerdi. Ya zikirle meşgul olurdu; sessiz, derin, sadece dudak değil kalp zikrederdi. Ya da tefekküre dalar. Hiçbir şey söylemeden, sadece bakarak, sadece hissederek. İşte bu vakitte bazen şu duayı okurdu: "*Allahümme inni es'elüke ilmen nâfia ve rızkan tayyiba ve amelen mütekabbela*" ("**Allah'ım faydalı ilim, temiz rızık ve kabul olunmuş amel istiyorum.**"). Bu duayı sabah namazından sonra okurdu. Çünkü günün bereketi burada saklıydı. Bazen sadece oturur, güneşi beklerdi. Güneş doğana kadar Allah'la kalmak. İşte buna "işrak vakti" derdi arifler. Göğsün genişlediği, kalbin ferahladığı an. İşte o vakit ne dünya konuşulur ne insan, sadece Allah. Resûlullah bu haliyle bize şunu öğretiyor: Namaz bitince ibadet bitmez. Asıl ibadet namazdan sonra başlar. Herkes dağılırken sen kal.

Herkes susarken sen zikret. Herkes uyurken sen uyan. Çünkü bereket çoğunlukla değil, sebatta gizlidir.

Ve güneş yükselince kalpler doymuş, ruh dinlenmiş, artık insanlara dönme vakti gelirdi. İşte o vakit Hazreti Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem mescitten ağır adımlarla ayrılırdı. Ama bu dönüş sıradan bir eve dönüş değildi. Bu dönüş hane-i saadete idi. Yolda yürürken bile kalbi evdekilerdeydi. Çünkü O'nun evi yüksek sesin değil, yüksek ahlakın evidir. Kapıya geldiğinde sertçe vurmazdı, rahatsız etmezdi. Kapıyı çalarken bile edep vardı. Sağ ayağıyla girer, içeriye girerken selam verirdi: "*Esselamün aleyküm.*" Bu selam bir söz değil, rahmeti taşıyan bir duadır. İçeri girdiğinde ilk yaptığı şey yüksek sesle konuşmak değil, etrafı kontrol etmek olurdu. Kim uyanık, kim yorgun, kim üzgün? Çünkü O sadece peygamber değil; eşti, babaydı, rehberdi. Ev halkını namaza ve hayra teşvik ederdi. Ama asla kırarak değil, asla emrederek değil. Gerekirse sessizce abdest alır, iki ya da dört rekat duha namazı kılardı. Sonra evdekilere bakardı. Hazreti Ayşe validemiz anlatır: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem evine geldiğinde ev işlerinde bize yardım ederdi. Bak, ev işi diyoruz. Süpürge, dikiş, ayakkabı tamiri. Evin içinde hizmet küçüklük değil kulluktur. Kendi elbisesini yamardı, ayakkabısını kendi tamir ederdi. Kimseyi çağırılmazdı. Çünkü O'nun evinde efendi yoktu, herkes kuldu, Allah'ın kulu.

Evde bir şey var mı diye sorardı. Yiyecek bir şey var mı? Eğer yok denilirse asla yüzünü ekşitmezdi. Sadece şunu söylerdi: "Öyleyse bugün oruçluyum." Varlık, yokluk şikayet değil ibadet oluyor. Sofraya oturduğunda az, çok ama bereket doluydu. Yemeğe başlarken "Bismillah" unutulursa hatırlatılırdı. Aslında unutmazdı, biz unutursak diye bize örnek olurdu: "*Bismillahi fi evvelihi ve ahirihi*" ("**Başında ve sonunda Allah'ın adıyla**"). Başında besmele olmayan iş bereketsizdir derdi. Yemeği sağ eliyle yerdi, önünden yerdi. Hızlı yemezdi, lokmaları küçüktü. Sofrada sohbet ederdi ama asla kırmazdı. Kimseyi susturmazdı, kimseyi küçük görmezdi. Suyu üç yudumda içerdi. Ya yemekten önce ya da sonra içerdi. Yemekten sonra şu duayı söylerdi: "*Elhamdülillahi'llezi at'amena ve sakana ve cealena mine'l-müslimin*" ("**Bizi doyuran, bizi içiren ve bizi Müslümanlardan kılan Allah'a hamdolsun.**").

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem öğleye yakın, 40-45 dakika kaylûle uykusunu yapardı ve tavsiye ederdi. Çünkü şeytan kaylûle yapmaz derdi. Uyandıktan sonra abdestini alır, Mescid-i Nebevî'ye giderdi. Mescid-i Nebevî'de iki rekat Tahiyetü'l-Mescid namazı kılardı. Namazı eda ettikten sonra sahabe etrafında gül bahçesi gibi dizilirdi. Ve dönüp sorardı: "Aranızda bugün rüya gören var mı?" Dinlerdi. Gerekirse sadaka verirdi. Sonra tekrar sorardı: "Bir sorunu, sıkıntısı olan var mı?" Onunla meşgul olurdu. Ve hasta olan sahabe varsa ziyaret ederdi. Fıkhi sorular ve önemli meseleleri dünyalık ile ahiret dengede tutardı. Öğle ile ikindi arasında yetimin başını okşar, nerede bir düşkün varsa yardım ederdi. Pazara uğrar, evin ihtiyacını giderirdi. Bir liderden önce tevazuyla inerdi Medine sokaklarına. Dünyalık işlerin hepsini bitirmeye özen gösterirdi bu vakit. İş bitince abdestini tazeler, Mescid-i Nebevî'ye ikindi namazını eda etmek için giderdi. İkinci namazını Mescid-i Nebevî'de eda ettikten sonra Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem adeta günün kapılarını dünyaya kapatırdı. Bu vakit, birlikle O'nun halinde gözle görülür bir değişim başlardı. Dünya işleri yavaşça geride kalır, kalbi bütünüyle Allah'a yönelirdi. İkinci ile akşam arası, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem için dünyanın sustuğu, maneviyatın konuştuğu bir zaman dilimiydi. Namazdan sonra mescitte kalır, fazla konuşmazdı. Sözü az, hali derin olurdu. Gözleriyle etrafı tarar ama kalbi başka bir âleme bakardı. Sahabe O'nun bu vakitteki sükûtundan çok şey öğrenirdi. Çünkü O susarken kalpler konuşur. O dururken ruhlar yürürdü.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bu saatlerde dünyayla ilgili meseleleri konuşmayı sevmez, zorunlu olmadıkça kimseyi meşgul etmezdi. Çünkü bu vakit kalbin inceldiği, perdelerin hafiflediği bir vakitti. İkinci sonrası Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem çoğu zaman zikirle meşgul olurdu. Dilinden tesbih, kalbinde tefekkür eksik olmazdı. Güneşin yavaş yavaş batıya eğilişini seyrederek yaratılışın hikmetini düşünür, ümmeti için dua ederdi. Bu vakitte yaptığı dualar bir günün özeti gibiydi. Affi ister, rahmeti diler, ümmeti Allah'a emanet ederdi. Kur'an okunursa Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem derin bir huşu ile dinlerdi. Ayet O'nun kalbine indiğinde yüzündeki ciddiyet artar, gözlerindeki uhrevi derinlik belirirdi. Sahabe, ikinci ile akşam arasında bu halin sıradan bir bekleyiş olmadığını bilirdi. Bu akşamla birlikte başlayacak yeni bir kulluğun hazırlığıydı.

Bu vakitte Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in adımları ağırlaşır, sesi yumuşar, bakışları derinleşirdi. Sanki gün batarken O da nefsiyle birlikte dünyayı batırır, kalbini geceye ve Rahman'a hazır ederdi. Ne pazardan bahsederdi ne kazançtan. Ne dünyevi planlardan ne de yarının hesabını tutardı. Çünkü ikinci ile akşam arası O'nun hayatında ahiretin dünyaya üstün geldiği bir vakitti. Akşam vakti yaklaşınca Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yerinden kalkar, mescidin içinde sakin bir eda ile safını alırdı. Güneş batmak üzereyken kalpler de dünyaya yükünü bırakmış olurdu. Akşam ezanı duyulduğunda Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem sanki gün boyunca taşıyan her şeyini secdede Allah'a teslim ederdi. İşte Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, ikinci ile akşam arasını hayatını dünyanın çekildiği, nefsin sustuğu, kalbin konuştuğu ve kulun Rabbine en yakın vakitlerinden biriydi. Abdestini tazeler, mescide doğru giderdi. Bilal-i Habeşi'nin sesiyle kalpler Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i özler, sahabe-i sultanlar doldururdu mescidi. Şimdi günün yorgunluğu, dünyanın derdi, telaşı Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kıraatıyla, mübarek sesiyle, vahyin anlık frekansıyla dinleyip göğüsleri, gönül pınarları dolacak. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ağır ve göğüsten bir tekbir getirip âlem susardı.

Onlar Rableriyle beraber oldular. Namaz biter, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem tesbihattan sonra usulca asaletin sahibi olan Nebiler Nebisi ayağa kalkar, evvabin namazı için tekbir getirirdi. Namazı bitirir ve hane-i saadete dönerdi. Bir eş olarak, bir baba olarak dönerdi. Tebessümle içeri girer, selamını verir, ev halkını sorar, onlarla sohbet eder ve onların sorunlarını gidermek için istişare ederdi. Yemek hazır olur, sofrayı kurarken bile yardım ederdi. Yemeğini yavaşça ve güzel bir şekilde sohbetle yerdi. Yemekten sonra hamd ile dua eder, tekrar abdestini tazeler, yatsı vakti geldiğinde Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz günün son namazı, kalbin bütünüyle yönelmiş halde Mescid-i Nebvî'ye girerdi. Bu girişte bir ağırlık değil, bir teslimiyet vardı. Gündüzün bütün sesleri sanki mescidin eşğinde kalır, içeriye yalnızca huşu girerdi. Saflar tutulur, kalpler sakinleşirdi. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yatsı namazını kıldırırken kıraati ölçülü, rükû ve secdeleri dengeli olurdu. Ne uzatır, ne acele ederdi. Çünkü bu namaz gecenin kapısını açan bir anahtardı. Namaz bitince mescitte uzun uzun oturmayı sevmezdi. Sahabeye dönüp kısa, özlü nasihatler ederdi. Sözleri az ama derindi. Gereksiz konuşmalardan hoşlanmaz, bu vakitte sohbeti çoğaltmayı uygun görmezdi. Çünkü yatsıdan sonra uyku, uykudan sonra gece ibadeti vardı. Kalbin bu düzeni bozulmamalıydı. Bu yüzden yatsıdan sonra vakit israfına izin vermez, sahabeyi de edeple dağılmaya yönelirdi.

Mescitten ayrıldığında mübarek hanelerine yönelirdi. Yürüyüşü yavaş, hali sakindi. Evine vardığında ailesinin halini sorar, kısa ve sıcak bir muhabbetle gönüllerini alırdı. Bu saatlerde evinde sükûnet hakimdi. Ne yüksek ses vardı, ne de dengesiz bir meşguliyet. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem gecenin edebini daha bu vakitte yaşardı. Uykuya hazırlık başladığında

abdest alır, bedenini ve kalbini temizlerdi. Yatağına uzanmadan önce Allah'ı zikreder, O'na sığınır. Avucunu birleştirir, İhlas ve Felak Nas okuyup avucuna üfler, bütün bedenini gezdirirdi. Bunu üç defa yapardı: *"Allah'ım senin isminle ölür, senin isminle dirilirim."* Yatağına, yatağına sağ tarafının üzerine yatar, sağ elini yanağının altına koyar, bu yatış bile başlı başına bir sünnettir; bedeninin değil ruhunun dinleyişiydi.

Uyumadan önce kalbi dünyadan tamamen çekilmiş olurdu. Günün muhasebesi yapılmış, yapılanlar Allah'a arz edilmişti. Ümmeti için dua eder, affı ve rahmeti dilerdi. Gecenin karanlığı çökerken onun kalbinde bir aydınlık başlardı. Bu uyku gaflet uykusu değil, teheccüde hazırlanmış bir bekleyişti. Gün böylece kapanır. Aslında bir gün değil, bir ümmetin kalbi kapanır o an. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem günü Rabbine teslim etmiş, ümmetini duasına emanet etmiş. Başını sağ yanağına koymuştu. O uyurken bile biz uyanıktık aslında. Çünkü O bizi hiç uyumayan bir sevgiyle sevmişti. O gün boyunca attığı her adım bize yol olmuştu. Bir yetimin başında duran el bizim başımızdı. Bir garibin derdiyle eğilen beli bizim yükümüzü taşımıştı. Bir gün boyunca sabırla dinlediği insanlar aslında bizdik.

O konuşurken kelimeler değil, kalpler konuşmuştu o an. O susarken bile edep öğretmişti. O yürürken bile istikamet göstermişti. Ve şimdi gün bitmişti ama O'nun sevgisi bitmemişti. *"Ya Resûlallah, biz seni görmedik. Ama seni sevmekten başka çaremiz yok. Çünkü sen bizi bizden daha çok sevdin. Bizi tanımadan ağladın, adımızı bilmeden dua ettin. Günahlarımızı görmeden bağışlanmamız için yalvardın. Bugün burada bir günü anlattık belki ama aslında bir ömrü, bir merhameti, bir rahmeti kalbimize taşımaya çalıştık. Şimdi bu sohbet biterken sözler susarken, kalpler konuşsun Ya Rabbi. Bizi O'nun ahlakıyla yakın eyle. Bizi O'nun edebiyiyle mahcup etme. Bizi O'nun yolundan ayırma. Ve ne olur, bir gün O mübarek yüzünü görmeyi, O şefkatli sesi duymayı, ümmetim deyişini bize nasip eyle. Çünkü biz O'nun tebessümünü, şefkatini, nazarını görmedik. Ama vallahi O'nu çok seviyoruz. Sen hakimler hakimisın, adaletin ta kendisisin. Sen O'nun güzelliğini en iyi bilensin. Bizi O'na karşı gerçek sevgiyle ulaştır. Ya Rabbi biz aciziz, yoruluyoruz. O ise bizi severken, dua ederken, bizi düşünürken hiç yorulmadı. Salat ve selam olsun. Gecemizi gündüzümüze katan, hayatımızı edebe dönüştüren, kalplerimizi diriltiren Sahibi Makam-ı Mahmud'un üzerine olsun."*

Seyyidimizden:

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bir günü nasıl geçerdi? Peygamber olmadan önce Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem daha peygamber değilken, ticaretle meşgulken bir gününü anlatmaya çalışayım size. Sonra peygamber olduktan sonraki günleri de anlatmaya benzerim.

Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'i tanımanız için anlatmak istiyorum. O zaman belki biz daha iyi biliriz her şeyi. Ebu Talib'in evinde 8 yaşında bir çocuğun bir gününü anlatacağım. Sonra 16 yaşındaki bir genci anlatacağım. Sonra 40 yaşındaki bir peygamberi anlatacağım. Sonra 53 yaşındaki bir savaşçıyı anlatacağım. En son 60 yaşındaki birini anlatacağım. Anlatacaklarımın hepsi Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem. Zaman buna yetecek mi, yetmeyecek mi bilmiyorum ama inşallah anlatacağım.

8 yaşında Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem, Ebu Talib'in evinde:

Ebu Talib cömert bir insandı ama fakirdi. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ne zaman Ebu Talib'in evine geldi, Ebu Talib zamana hükmeden, bereketi nereye koyacağını bilmeyen ve kelamı düzelen bir insana dönüştü. Bir küçük çocuk, 8 yaşında. Adı Muhammed.

Ebu Talib büyümeyi Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den öğrendi. Konuşmayı, tebessüm etmeyi, sevmeyi... Ebu Talib'in hanımı Fatıma, kocasının onu sevmesini çok isterdi ama kocası beceremezdi bunu. Ne zaman Allah Resulü sallallahu aleyhi ve sellem onların ellerini birbirine kavuşturduğu zaman, o zaman sevginin ne olduğunu öğrenmişti. Ebu Talib hayatında ilk defa bir çocuğa teşekkür edecekti o gün; o Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem idi.

Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem yetimdi. Kimsesi yoktu. Ebu Talib ticaretle uğraşıyordu. Ama Ebu Talib her ticaretle uğraştığı zaman muhakkak bir şekilde zarar ederdi.

Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem 8 yaşında Ebu Talib'in evinde. Ebu Talib'in eşi Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'i anlatırken der ki: "Sabah kalkar, yatağını toplar, elbisesi gül gibi kokardı. Elbisesinin üzerindeki koku hiç bir zaman gitmezdi." Sabahın erken saatinde kalkar, onların evini bereketlendirir, Ebu Talib, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yemeğe başlamadan, kat'a bir şekilde yemeğe başlamazdı. Allah Resulü, "Bismillah..." Her zaman vardı Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'de. Sonradan öğrenmedi besmeleyi. Allah Azze ve Celle, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den besmeleyi hiçbir zaman eksik etmedi.

Yemeğe öyle başlardı 8 yaşında bir çocuk. Sonra Ebu Talib eğer bir ticarete gideceği zaman, ticaretin bereketli ve güvenli olması için yeğenini muhakkak yanında götürmek isterdi. Yeğenine de kıyamazdı. Ama Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem evin yüküne ortak olmak için amcasına ısrar ederdi; "Beni de götür" derdi. Ve o 8 yaşındaki Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem amcasıyla beraber yola çıkar, bereketle döndükleri zaman bütün kazancını amcasına, eve kullanması şartıyla verirdi. Ve o kazançla ev bereketlenirdi.

Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem çocuktu, oyun oynardı. Ama O'nun oyununda her zaman şöyle bir şey vardı: Birlikte oynanan, kimsenin üzülmeyeceği, herkesin sevindiği bir oyun oynardı Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem. Ve bu oyunu kendisi yönetirdi. Ve her zaman öyle olmuştur; 8 yaşında neyse, 60 yaşında da aynıydı. Birliği sağlayan, beraberliği sağlayan, en güçsüzün yanında olan ve en güçsüzle beraber sevinmeyi bilen 8 yaşındaki çocuk Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem idi.

8 yaşındaki Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem bazen haneye su taşır, bazen hanenin hayvanlarına bakar, bazen de hanenin temizliğine yardımcı olurdu. O 8 yaşındaydı ama üzerinde o kadar büyük bir ağırlık vardı ki, kim 8 yaşındaki bu çocukla karşılaşsa muhakkak konuşmasını keser, eğer ağır sözler söylüyorsa O'nu gördüğü zaman o ağır sözleri söylemekten geri durur ve hatta utanırdı. İnsanların utanma duygusuna, 8 yaşındaki o çocuğun Mekke'de yaşamasına borçlular. Çünkü Mekke ehli o zamanlarda utanma duygusundan beriydiler, arsızdılar. Ama 8 yaşındaki o çocuğun varlığı, o sokaklarda dolaşması onlarda ar duygusunu meydana getirmişti. O, Allah-u Teâlâ'nın nübüvvet hüccetiydi ve bunu küçükken zaten kendisi gösteriyordu. İnsanlar O'nun o ağırlığından çok etkileniyorlardı.

8 yaşındaki çocuk Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem; gül kokan elbiseli, yatağını temizleyen, hayatı hep temizlik olan Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem.

Hitabeti... Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Arap toplumunun çoğu cahildi o yıllarda. Çok az kişi okuma yazma bilirdi. Geri kalan söz sanatı çok fazla vardı Araplarda, şiir yeteneği vardı ve ezber yetenekleri çok fazlaydı. Ama cehalet vardı. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem nereden, kimden, nasıl kelam öğrenmişse, lütfetmekte O'nun üzerine kimse yoktu. Ebu Talib'in hanımı O'nun lütfuyla her zaman çok sevinirdi ve O'ndan öğrendiği kelimeleri diğer insanlara

öğretirdi. O, "Latif" olan Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem idi. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, adeti mucibince ve çobanlık yaptığı için her zaman erken yatar, erken kalkar ve çok düşünceli bir çocuktur. 8 yaşındaki Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem; 8 yaşında eve huzur getiren, mutluluk getiren, kadınla kocanın arasındaki ilişkilerin en güzel şekilde olmasına sebebiyet veren ve Ebu Talib'in evlatlarına hayır getiren Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'dir.

Ve bu evlat şimdi büyüyecek. **16 yaşındaki halinden bahsedeceğim.**

16 yaşında Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem, Ebu Talib'in evinden ayrılmış, tek odalı bir evde yaşayan, ticaretle meşgul olan bir zat: Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem. Sakalları, bıyıkları daha yeni çıkmış, ay gibi yüzü olan ve her gittiği yere kendisinde hayranlık uyandıran, sözü güven aşılayan, "El-Emin" vasfına mazhar olan Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem.

Tabii herkes Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'i fakir bilir. Ama kimse sormaz bana ki; "Ya Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem niçin fakirdi? Tüccar ve tüccarlığı çok maharetli. Her tacir zenginken Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem niye fakirdi?" Hiç kimse düşünmez mi? Hayatımda gördüğüm, göreğim O'ndan daha cömertini ben tanımıyorum, ben bilmiyorum.

16 yaşında Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem. Çok çok az bir fakirin yaşayabileceği kadar bir rızkı kendisine bırakır, geri kalan rızkının tamamını Mekke'nin dulları, yetimleri, yolda kalmışları ve köleleriyle paylaşırdı. Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'i insanlar nazarında en fazla değerli kılan; kölelerin, dulların ve yetimlerin O'na en fazla rağbet etmesinin en büyük sebebi, Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in kendi kazanımının tamamına yakını bunlar arasında en güzel şekilde dağıtmasıydı.

Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem 16 yaşında mükemmel ticaret yeteneğine sahip olan ve hiçbir ticarete Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem zarar etmemiştir. Her ticaretinde kâr eden bir peygamber. Hiç kimse sormuyor; "Allah'ım Ya Rabbi, bu niye fakir? Fakirliği sebebiyle buna niçin kız vermiyorlar?" Kimse bilmiyor ki Mekke'nin bütün dulları, yetimleri ve köleleri ancak Muhammed'in ihsanıyla gülerlerdi. Kim bunu bilecek? Ancak Allah bilir. Ve ancak O'nun sadıkları bilirdi. Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem bile böyleydi. İyilik yaptığını, ancak iyilik yapandan başka kimse bilmezdi.

Yine yaşantısı güzeldi. Yine sabah erken kalkardı, yine yatağını tertemiz yapardı, yine elbiseleri gül gibi kokardı. Sabahın işini sabahta halleder, bütün yapacağı yolculuğun planlarının hepsini tamamen bitirirdi. Öğle kaylûlesine kadar Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem işlerinin tamamını bitirmiş, öğle kaylûlesine rahat bir şekilde yatmış, öğleden sonra kalkmıştır. Mekke'nin fakirlerini gözetmiştir. Sonra birkaç arkadaşı vardı Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in; insanların derdiyle dertlenen insanlar, temiz insanlar, Hanif dinine mensup olan insanlar. İkinci vakti onlarla oturur, insanların dertleriyle dertleşirdi. Gece kararmadan evine gider ve sadece derin düşüncelere dalar ve Allah-u Teâlâ ile meşgul olurdu. Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in hayatı nizam, intizam ve iyilik üzerine kuruluydu.

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bütün hayatına bakın; geçmiş zamanı Allah sallallahu aleyhi ve sellem her zaman Allah-u Teâlâ'nın koruması altındaydı, Allah-u Teâlâ'nın gözetmesi altındaydı. Boş diye tabir edebileceğimiz, manasız diye tabir edeceğimiz bir gününün olduğunu bir insan gelsin bana ispat etsin.

Çünkü kendisi de diyordu ya: *"Beni Uzza kabul etsin de 20 günlük çadırlar kuruyorlar, panayırlar kurulurdu..."* O da insandır, Muhammed'dir. İnsandır, en nihayetinde insandır. Merak eder. Çünkü anlatırlar; "Şöyle oldu, böyle oldu, ağzından ateş çıkartanlar vardı, falanca şöyle şiirler okurdu, şöyle uzun boylu adam geldi, o kadar zayıf bir adam vardı ki işte 200 beyit okudu..." Merak eder, merak vardır insanın fitratında. Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem, o da meraklıydı. *"Ne zaman"* diyor, *"Ben o çadırlara gitmeyi murad ettim de Allah-u Teâlâ beni derin bir uykuya yatırmadı, ta ki o çadırlar kalkıp gidinceye kadar Allah-u Teâlâ beni uyandırmadı."*

Allah-u Teâlâ nizam üzerine kurdu Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'i. Manasızlıktan, hikmetsizlikten her zaman beri koydu. Her zaman hayatına bir düzen, nizam getirdi. Ve her zaman bu nizamın ve düzenin içinde insanlığı doğrultmak vardı. Ve bu doğrultmaya Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem önce kendi bütçesiyle başlamıştı. O yüzden fakirdi. O yüzden ona kız vermiyorlardı. Ama bilmiyorlardı. Bütün alem toplansa Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in gönlünün zenginliğinin yanında bir nokta ancak etmez. Ve Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem...

40 yaşında:

8 yaşında Ebu Talib'in hanesine huzuru ve mutluluğu getiren, 16 yaşında yetimlere, dullara ve kölelere mutluluğu getiren... Ve şimdi 40 yaşında. 40 yaşında Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem çok şaşkın. Ne yapacağını bilemez bir halde. Ne yatabiliyor, ne kalkabiliyor. Bu aşk değil, bu başka bir şey. Aşık da böyledir; ne yatması vardır, ne kalkması vardır, ne içmesi vardır, ne yemesi vardır. Buna aşık derler. Ama Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in bu aşkı başka bir şey. Gerçekten yatamıyor. Göğsü sığmıyor. Kainatın en şefkatli kadınıyla evlenmiştir ama o şefkatli kadının şefkati bile o 40 yaşındaki kişinin o şaşkınlığını karşılayamıyordu.

"Biz seni şaşkın bulmadık mı?" diyor Allah-u Teâlâ.

"Seni yol bilmez halde bulup yol göstermedi mi?" (Duha Suresi, 7)

"Biz seni şaşırmış bir halde bulup sana doğruyu göstermedik mi? Seni kendimize yakın kılmadık mı?" dediği günlerden bir gündü 40 yaşında Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem.

Bugün artık kendi yatağında değil. Kendi yatağını toplamıyor. Şimdi toprağın üzerinde yatmış. O mis kokulu elbiseler, reyhan kokusu dönmüş... Neye dönmüş, biz bilmiyoruz. Artık insanlık düşünmekten öte, artık insanlığı yaratan Allah-u Teâlâ'yı düşünen 40 yaşında biri var karşımızda. Ve ancak dağlar o yükü kaldırabilecek kudreti gösteriyor ama o dağdayken dağ bile onu taşıyamıyor. 40 yaşında Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem. Hayatı düzensiz gibi görünüyor. Ama hayata bütün düzeni getirmek için önce kendi düzensizliğini bulman lazım. Düzensizlik içinde düzen Allah-u Teâlâ'yı bulmakla başlar. Ve bu düzeni Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem 40 yaşında Allah-u Teâlâ'yı bulmakla elde etti. Şimdi başka bir insana dönüşecek. Bütün ana hayat verecek Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem olacak. Daha önce zamana hayat veriyordu, şimdi "an"a hayat verecek.

Ve şimdi 60 yaşına gidelim.

Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem. Bütün alemin sultanı. Bütün peygamberlerin dergâhı. Ve yine sabah vakti. Ve yine yatağını temizler halde bulursun O'nu. Hamd ve şükür üzerine ve yine gül kokuludur. Ama bu gülün kaynağı artık Allah Azze ve Celle'dir. Ve bitmeyen bir gündür. Ve

yine 60 yaşında Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem, yine tebessüm üzerine. Yine güne hamd üzerine kalkıyor. Ve Allah-u Teâlâ yine nasıl hamd edeceğini bilemiyor (kul acziyetiyle) ve yine de hamd ediyor.

Tebessüm, Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in fitratında değişmez en büyük özellik, o tebessüm. Kalkar, eşine tebessüm eder. Ve Allah Resulü'nün en büyük özelliklerinden bir tanesi şuydu, O'na kurban olayım: Kalktığı zaman, eşine tebessüm ettiği zaman muhakkak eşini öperdi. Ve bu öpüş zamanla annelerimizin suratında tebessüme dönüşürdü. Kadına mahsus olan o ani öfkelenme, o cebbarlaşma halini ancak tedavi eden şey Allah Resulü'nün bize verdiği o öpüştür. Biz bunu sonradan öğrendik. Niçin erkek kalkar, tebessüm eder, sonra eşinin başından öper? Bilmedik biz, öğrenemedik. Ne zaman ki 60 yaşındaki bir peygamberin bu adetini öğrendik, o zaman Allah-u Teâlâ'ya hamd etmenin ne olduğunu o zaman anladık. İnsan Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'i bildiği zaman bütün alemin düzenini çözer. Ama O'nun ilmini bilmek lazım, O'nu anlamak lazım, O'nu seyretmek lazım.

Güne bir tebessümle ve tatlı bir öpücükle kalkar Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem. Allah-u Teâlâ'ya hamdı tam eder ve alemin bütün hamdını kendisinde ortak koyar. Dirilmenin gününü bize hatırlatır. Ve ilk dirilen insan Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem olur. Ve insanlık O'nu takip eder. Ve insanlığı takip edermiş gibi Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem kalkar, yavaş ve derin adımlarla mescidine doğru gider.

Bazen Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem gecenin ameli o kadar çok, o kadar üzerinde bir nur tecelli etmiştir ki der ki annelerimize: *"Benimle dünya kelamı eyleyin."* "Ya Resûlallah sabah sabah ne diyeceğiz sana, ne edeceğiz?" *"Durun benimle dünyadan küçük bir kelim hatırlatın ki sahabelerimin karşısına güzel çıkayım. Çünkü bu nur onları yakar. Gerçekten de yakar."* Annelerimiz O'na küçük bir kıssadan bahsederler, tebessüm ettirirler ve Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem sahabelerin karşısına çıkar.

Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem 60 yaşında. Sahabelerine o kadar şefkatli, o kadar merhametli bakar ki... Bazen bu şefkatli ve merhametli bakış insanı hüzne gark eder. Ve gerçekten de 60 yaşından sonra sahabelerin tamamına bakın, hepsi hep hüznü halindedir. O bakışı hep görmüşlerdir. Ağır ve en güzel lisanla ve en güzel kelamla Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem namaz kıldırır. Sonra namazdan sonra Allah-u Teâlâ'ya hamd eder, sena eder, sahabeleri için Allah-u Teâlâ'ya niyazlarda bulunur. Sonra rüya görüp görmediklerini sorar. Kendisi görmüşse kendisi rüyasını anlatır, O'nu yorumlar. Ve yorumlamadan sonra hamd ve şükür vardır. Sonra gelmeyen sahabelerin durumlarını muhakkak sorar Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem. Gelmeyen yanına muhakkak gider. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem çokça şükreden, Allah-u Teâlâ'ya çokça şükreden, çokça secde eden ve Allah Azze ve Celle'nin azametini yücelten bir peygamber. Ve bunu her zaman mescidinde biz muhakkak görürdük.

Sonra sahabelerin bir kısmı Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem gibi yaparlardı. Güneş doğuncaya kadar Allah-u Teâlâ'yı zikretmekle, yahut Kur'an'la, yahut ilmi bir sohbetle böyle grup grup olurlardı ve kendi aralarında bunları münazara ederlerdi. Sonra herkes evine giderdi. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem evine gider, tebessümle eve girer, hafif bir şeyler atıştırır. Sonra Allah Azze ve Celle'ye işrak için güzel namaz kılar. Sonra tekrar Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem mescide gelir ve o günün bütün yapılacak işlerinin tamamını yorumlarlar. Hangi eylemlerde bulunacaklar, ne yapacaklar, nasıl yapacaklar, zamanı en iyi şekilde nasıl kullanacaklar, bu zamanı en iyi şekilde kullanan şahsı kimdir, onu nasıl belirleyecekler? Ticarete kim gidecek, dışarıya kim gidecek, hepsini belirlerler. Öğleye kadar Resûlullah sallallahu aleyhi

ve sellem'in kapısında dünyanın o bölgedeki bütün işler hallolur. Pazarda ne satılacak, nasıl bu pazara gelecekler, pazarda zarar edenlerin zararları nasıl karşılanacak? Bunların tamamını Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem işraktan kaylûle uykusuna kadara tamamını halleder Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem.

Bazen Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem pazar ya da Medine'de yürüyüşe çıkar, ahvalini öğrenir insanların, pazarın durumunu öğrenir. Gayrimüslimlerin hal ve hareketlerini, güzergahını öğrenir, ona göre onlara hitap eder, ona göre davranır. Ve Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem muhakkak kaylûle için evine gelir. Kaylûleyi bazen hafif, bazen uzun tutardı Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem. Kaylûleden uyandıktan sonra annelerimizle küçük bir sohbet yapar Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem. Sonra sahabelerin akıbetini bir kez daha sorar, mevcut olan durumu tekrar analiz eder.

İkindi vakti geldiği zaman bütün annelerimizi Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ziyaret eder. Onların bütün ihtiyaçlarını karşılar. Onlarla nükteli sohbetler yapar. Bazen annemiz Ayşe'nin şiirlerini dinler. Eğer o zaman o beldeye değişik bir zanaatçı gelmişse, ya da o zamanki tabirle sanatçı gelmişse, ya da mahareti çok iyi biri gelmişse davet edilir, ona izzet ve ikram edilir, maharetini sergilemesi arzu edilir. O dinlenir.

Sonra akşama bir saat kala Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bizzat kendisiyle baş başa kalır. O baş başa kalma zamanında o güzel sesiyle Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem öyle güzel Kur'an-ı Kerim okur ki, bütün alem, zaman, sesler hepsi kesilir. Öyle bir iklim oluşturur ki o Medine'de, herkes o güzel sesi duymak için hayatı durdururlardı. İkindiden akşama bir saat kalıncaya kadar Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bu hali vaki olurdu.

O 60 yaşındaydı ama içimizdeki en genç olan O'ydu. Allah-u Teâlâ'ya en çok iştiaklı olan O'ydu. Allah-u Teâlâ'yı en çok seven O'ydu. Allah için en çok amel eden O'ydu. Ama 60 yaşında Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i hep bir hüznün üzerine görürdük. Ve bu hüznün ana sebebi; ümmetinin tamamının kurtulması için Allah-u Teâlâ'ya niyazının minnetiydi aslında.

O Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'dir. O vefalıdır. O sadıktır. O kendinden ve kendinden sonraki bütün alemleri tek düşünen insan ve onlara hepsi için çokça dua eden Peygamberimizdir.

Allah O'nu bizden, bizi de O'ndan ayırmasın. Rabbim sizlerden razı olsun. Bugün de yine zamanınızı aldık. İki gündür çok zamanınızı alıyoruz. Hakkınızı helal edin.

Allah Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i tanımayı nasip etsin, sevmeyi nasip etsin. Amin.